

Передплата

на «РУСЛАНА» вносять:

в Австрії:

на цілий рік . . . 10 ар. (20 кор.)
на пів року . . . 5 ар. (10 кор.)
на чверть року . . . 2-50 ар. (5 кор.)
на місяць . . . 85 кр. (1 к. 70 с.)

За границею:

на цілий рік . . . 16 рублів
або 36 франків
на пів року . . . 8 рублів
або 18 франків
Поодинокі числа по 8 кр. ав.

РУСЛАН

«Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш; а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.» — З Русланових псалмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дні крім неділь і руских свят о год. 6-й пополудни.

Редакция, адміністрація і експедиція «Руслана» під ч. 9. ул. Коперника (Ліндога ч. 9.) Експедиція місцева в Агенції Соколовського в пасажі Гавсмана.

Рукописи звертає ся лише на попереднє застереженє. — Рекламціі неопечатані вільні від порта. — Оголошеня авичайні приймають ся по ціні 10 кр. від стрічки, а в «Надіслам» 20 кр. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 15 кр. від стрічки.

Нова митова тарифа.

(Конець).

Значно важнійші від аграрних мит є мита промислові. Що-до тих треба передо всім сконстатувати, що в цілїм світі є замітна струя до підвищення їх, або прямо до заведеня прогібівивних мит. З'єдинені держави північної Америки, Росія, Франція давно вже пішли тою дорогою вперед, а добрі успіхи ними досягнені з одного боку, як і удари, заподіяні ними иньшим державам, з другого боку спонукують сї останні держави, іти за їх прикладом. Струя до високих охоронних мит дає ся помічувати також в иньших європейских державах а також Австрія буде мусіла поплисти з сею струєю, наколи не хоче потерпіти болючих страт. Се-ж ясна річ, що та держава буде пошкодованою, що остане при мірних митах, наколи всі иньші сусіди і відбирачі плодів виставили високі митові перегороди. Вивіз такої низькомитової держави буде високими заграничними митами спинений, а привіз не буде охоронений низькими пограничними митами, одним словом, продукція сеї держави буде все виставлена на необчислимі втрати.

Австрійська торговельна політика на жаль недугувала вже від більше як цілого столїтя наслідком недостачи рішучости; она рішала ся все за пізно до того, щоби піти за прикладом иньших держав і держала ся все ще такої митової системи, яку иньші держави давно вже покинули. Австрія переходила всякі переміни європей-

скої митової політики лише тревожливо і слимаковим кроком, чїколи не спромогла ся рішити на скору і основну зміну, а ще й тепер покутуємо за ті хиби. На жаль і тепер, здаєть ся, повторить ся знов те саме ваганє; урядові і півурядові речники (н. пр. Pester Lloyd з 23. лютого) грають все на дудочці мирної договорної політики, яка змагає по можности до задержаня дотеперішних мит, так якби котра небудь держава дала собі накинати такі мита, окрім Австрії. Німеччина не соромила ся зовсім спинити наш вивіз худоби і мяса мимо всяких договорів і кожної хвилі обмежала привіз недогідних їй товарів підвищуванєм мит і иньшим класифікованєм товару на перекір нашим протестам! Лише Австрія має всякі згляди для договорного спілняка, побоюючись викликати єго невдоволенє, і при першїм лїншїм єго опорі уступає. Се не є розумна дорога торговельної політики; ударом на удар треба відповідати, треба бути беззглядно розумним, а така дорога доведе до цілі. Але Австрії непотрібно і несправедливо придбала собі славу економічно немічної держави, якій може кожний безкарно діяти, що схоче. Тепер крайня пора направити сю лиху славу.

Do, ut des єсть і остане основою торговельних договорів; для наших красних очей ніхто не схоче заключати з нами договору і робити нам уступки. Лише тоді, наколи ми єму щось предкладаємо, що єму пригідне і вартне жертви, буде він приневолений і з свого боку принести жертву. А коли ми виступаємо до торговельних пересправ з заржавілою і перестарі-

лою збуєю, коли наші противники мають в руках найновїшу, коли ми подаємо автономну митову тарифу, котра є ще мірно охоронна, коли наш противник основує свою тарифу на високих митах, то нам нічо не поможе найліпша і найголоснійше запевнювана приязність при договорах, ми не досягнемо значних користий. Ми не можемо за границею спинити високомитові змаганя, се правда, але в такїм разі ми не повинні ждати, поки до них прилучать ся всі держави, лише ми повинні піти зараз за прикладом, який нам уже дали три могуті держави. Бо хто приходить останній в тих світових перегонах, сей сам програє справу. Се повинні політичні і державні керманічі тим більше взяти собі до серця, позаяк оборона проти щораз більшої американської конкуренції не можлива иньшим способом, а поставленє висших мит не виключає зовсім можливости заключеня торговельних договорів із значно низькими митами поміж європейскими державами, а навпаки сему пособляє. І ми є прихильниками торговельних договорів, але не хочемо, щоби здоровий дальший розвиток нашого промислу був тим унеможливлений, щоби цілі галузи промислу, спосібні до розвитку, а навіть галузи промислу, який має будуччину, були видані на поталу мнимим вивозовим інтересам або менше важним продукційним галузям.

Письмо з Відня.

(Досвятна програма роботи в радї державній).

(Δ) Мивувшої пятниці пересправляв др. Кербер з сторонництвами лївиці і правиці про

БОГДАН ЛЕПКИЙ.

БАРОМЕТЕР.

Барометри — то прилади, що докладно мірять тисненє воздуха. Розрізняємо вєлякі барометри, однак найдокладнійші з них є ртутеві. В новїшних часах чим раз більше розповсюднують ся барометри металеві, або так звані анероїди. Загально звєсні є анероїди Бурдона і Відого.

Таку дефініцію подаєть вам певно кожний гімназист, що скінчив IV класу. Та не в тім діло. Я вам хочу розповісти пригоду, яку мав мій вуйко з анероїдом Бурдона, а властиво зі своїми парохїянами.

В господарстві без барометра годї. Давнійше то ще-ще. Десять люди пізнавали дощ по ломаню в крижах, або по болю зубів, або вкїнци по піяню курий. А тепер і крижі ломлять під погоду і зуби болять на посуху і кури піють, коли схочуть. Отже мій вуйко поїкав на ярмарок до Лашковець і купив собі барометер.

— Що то може бути розум людський! — каже бувало. В школі

я проклинав всіх Торрічелїх та Марїотів з їх правами і чортівскими винаходами, а нинї як на долони виджу, яке то всьо хосенне. Глипну і зараз знаю, що робити. Суне ся на погоду — Івасю, овес косити! — йде на дощ — Івасю гній повезеш! Неодїнена річ барометер!

Такі славословія лучали ся за кожним разом, як тільки барометер відгадав дощ або погоду, як ні, то вуйко вдавав, що не видїв і говорив до себе: Чекай, поправить ся...

Дійшло до того, що анероїд став родом домашньої сьвятощі. Висїв собі на віконці, обезпечений перед дїтьми і котами мосяжною сїткою і навіть вуйна не сьміла доторкати ся до того «лашковецького чуда».

— Не гнївай ся, душко, — каже бувало вуйко, — але на біду не багато треба. Нехотячи потрутиш, впаде, зїбе ся, а без нього як без рук в господарстві.

Але було раз і сьміху ізза того барометра не мало.

Хрестив вуйко якусь дитину і при висїї, як звичайно, вивязала ся розмова. — Як у вас жнива, як абїже зародило, що збираєть ся?

— Овес косив-бим — каже отець дитини — та не знаю, чи буде погода.

— Або буде дощ, або погода — відповідає з повагою перший кум.

— Правда ваша, куме, але все таки добре знати, чи буде дощ, чи погода.

— Та певно, що добре би знати, але хто єго знає? Як не буде дощу, то буде погода: — і говорить то з такою повагою, якби викладав астрономію на університеті.

А вуйко слухає і не перебиває. Найгірше перебивати. Тратить ся довірє. Вислухав, а тоді каже:

— Отже, колисьте цікаві, то зараз будемо знати, що завтра буде.

— Пішов до вікна, а мужики здивовано водили за ним очима.

— Буде слота! — сказав по хвилі. — Нема що віса косити, бо зогниє.

Мужики глянули по собі. Піп, і ворожить. То якось не тоє... Кум Савка потрутив свого сусїда ліктем.

— Чуєть?

— Таже чую.

— Слота, кажуть єгомость.

— А то раз штука!

— То не жадна штука — пояснював вуйко. То людський розум. Він не мало вигадав, а ще більше може вигадати. Сей прилад, що показує дощ або погоду, то також здобуток людського розуму а опи-

раєсь на теорії про давленє воздуха.

Кум Савка глянув так, якби хотїв сказати: Говори собі здоров. Ти своє знаєш, а я своє знаю.

— Не вірите? — переконував вуйко.

— Побачите завтра. Раджу вам добре, не косїть! Перечекайте.

Але люди навіть не зачали чекати. Встали рано, побачили, що небо ясне тай гайда в поле! Хто лиш мїг, косив. А мій вуйко ходив сумний і недобрый: Що собі люди подумают? Взїв ся ворожити, а не вмів.

І люди справді сьміялись. Якесь — казали — мають у себе кругленьке і нїби то воно щось знає. Дурного дурити!

На щастє барометер таки поставив на своїм. Коло полудня на видокрузї, над полями показала ся імла. Зразу невеличка, як поясок, потім все більша і більша. Що раз више підїймала ся і що раз гірше чорїла. З полудня роздерла ся на двоє і як двома крилами обняла небо. А з тих крил летїли як піре дрібні хмарки, гонили, переганяли ся, клубили ся, поки не зїїшлись в одну велику, попеласту, мутну, дощом вагітну хмару. Під вечір не лишило ся ані клаптика ясного не-

дальшу програму роботи, яка мала би бути переведена в раді державній ще до великодних свят, а відтак обговорювано еventуальне скликання ради державної по великодні. В сім тижнях мають відбутися засідання в середу (вечірне о 5. годині), четвер, п'ятницю і суботу, а з неділі мають бути засідання в вівторок, середу, четвер і п'ятницю (29. марця). Опісля була би рада державна відпочина, однак скликання по святах ще не устанавлено. *П. Барвінський* яко заступник Руско-народного клубу іменем Слав. центра, Лупул іменем Румунського клубу і др. Івчевич іменем Хорватско-словянського клубу домагалися, щоби з огляду на рускі великодні свята скликано раду державну аж 18. цвітня і в тім случаю тревали би засідання до половини або й до кінця мая, а відтак слідувала би соймова сесія. Др. Кербер обставив за 16. цвітня, але остаточнo ще не рішився. Делегації зберуться імовірно аж в осени.

Перед великоднем, а іменно в середу буде рада державна вести розправу над *нашим внесеном* молодоческого клубу *про спие населеня*. Слідуючі засідання мають полагодити предлоги про *запомози задля елементарних шкіл, внесення державних мит, увільненя заставних листів краєвих гіпотечних інституцій* від рентового податку, про *ужите надвижок комулятивних сирітських кас, про світовий поштовий договір, літературний договір з Німеччиною, новелю про належитости*, друге читаня *горівчаного і інвестиційного закона*, еventуально про *внесеня митової клявузи від вина* (на домаганя особливо полудневих країв альпейських). Наколиб не далося до свят вичерпати сего порядку дневного, мала би рада державна по великодні полагодити всі ті справи, відтак приступити до I. читаня бюджетової провізорії на другий піврік і бюджету на 1901. р. На всякий спосіб можна уважати, що ухвала закона горівчаного і інвестиційного є забезпечена на всякий спосіб по святах. Випадало би ще бажати, щоби галицькі посли подбали про се, щоби з інвестиційним законом звязати коначно разом справу водних каналів та регуляції галицьких рік, інакше чеські і південні краї осягнуть потрібні їм інвестиції, а Галичина остане з порожніми руками і буде мусіла ждати знов яких 30 літ на сі справи. Всі посли галицькі без ріжниць повинні би подбати про сі справи.

3 країни нужди і здирства.

3 Косівського.

(Дещо за войскові рекламації).

Спаси-біг п. Ів. Бачинському, що зверну увагу загалу в так важній справі як рекламації.

Одно, що закинув бим п. Ів. Бачинському, то те, що не подав повного по́рєкла того опришка, і скрив го під букви П. Х., котрий відаючи, як «вказує его становище», що рекламація не має місяця, взяв 70 зр. від темного селянина. З таким опришком не треба панькатись.

Справи рекламації, як загалом справи асентерункові, а особливо під теперішній час, перед бранкою, суть так важні, що ними всякий занятись і до направи лиха своєю цеголку доложити повинен. Не спихати один на одного та не вимавляти «не моя річ. Річ кожного дбалого о добро народа чоловіка запобігати лиху. Загальне наріканя в народі, стверджене компетентними людьми, що жидів значно менший процент служить у войску, як належало би. Справи асентерункові були нераз вже предметом судових доходжень, а навіть засудів. За такі справи нарід дуже з притиском говорить і хоть би они не знати як давно збулись, нарід говорить як о теперішній своїй кривді. Приміром сего року вертав я з Коломиї, а в Косівцянї мене питали, чи то правда, що в Коломиї буде «плюс» (розправа) за те, що жидів не брали до жовнір. «О! коби то в нас за се попитали, було би за що судити» тяжко зігхали відкуючі ся! Або пр. чувсь на гуцульськїм обіді таку бесіду: «Путиловами» (так зовуть гуцули села понад річку Путилівку, де має бути поверх 2000 родин жидівських) «пів на пів жидови з людьми (християнами), а жидів бачу ні одного до жовнір не взяли, тільки самих гуцулів».

По певних повітах мають бути до справ асентерункових тресовані махери, котрі часу бранки вижидують як подолак жнив, а гуцул «виходу в полонини». Се жнива Енґлерів, чи як там они зовуть ся. Як ті жнива, вкажу хоть на однім случаю. Десь перед 7. роками застав я у пок. о. Колянковського, пароха Кут, жидка дуже обдертого, а покійний показуючи на него, каже: «от сей лихолатник мусів сего року дати 100 зр. махерови асентерунковому, бо має сина до бранки» — і жид мені се потвердив з додатком: «пані вгомосьць! аби се більше ніхто не знав, бо мого хлопця могли би, пай би сві преч казало, заасінтерувати». Чую, що тоді мали бути якісь донесеня з напровадженими фактами, та бувший *наш посол* заступивсь, że to najporządniejszy człowiek w świecie. Згадував я давніше, щом звязаний словом чести і деяких справ виявити не можу, а коли тепер пишу, то для того, що один з панів близьких до справ асентерункових сказав мені при кінці м. р. «ks. tego mi już za wiele, usunąłem się, bo chociaż mam 6 dzieci i kilka tysięcy długów, to do takich spraw, jak sprawa asenterowanego żydka z Ber-

winkowy ręki nie przyłożę». Та я почав о рекламациях, а зійшов на асентерунок, але бо «і звідси болюче і звідси пекуче» — та одно з другим тісно звязане.

При рекламациях кривдять того гуцула «всяка віра»: писарі, війти, якісь угаєні комісарі, для котрих писарі громадскі знатні такси побирають, а навіть деякі духовні, як я недавно за других соромити ся мусів. Писарі побирають за рекламації сильні гроші і сего ніхто не бачить. Від коли я між гуцулами, то перший раз тогид почув я про кару на такого здирщика писаря за рекламації — на якогось Жалковського. За ті здирства «не знав» староста, не знали оо. духовні, аж лучивсь по роках честний війт Іван Юрнюк і прикоротив ті здирства — нагнавши писаря. Се не стало ся в косівськїм повіті, бо ту «честь» писарська є ніetylalna, а коли гуцул з Яворова зваживсь пожалувати на такого писаря, дістав за се «w piuch», хоч і зараз віддав «сь лихвою» та «помісив трохи колїньми» не зважаючи на złoty kolnierz, як писали часописи.

Які у нас рекламації приймають, а які відкидають, покажу на примірах. Федір Данилюк, війт в Ростоках, ур. 1835, чоловік без жадного «ганчу» (хйба «в серці») рекламує свого сина Максима, ур. в 1862, отже яко старик 47-літний, і его рекламація приймаєсь; Максим Зюбак, війт в Довгополі, ур. 1835, з тим самим «ганчем» що попередний, рекламує свого сина Николая, ур. 1868, отже старик 53-літний, і его рекламація відій через 2 роки приймано, а потому асентеровано до резерви запасової (за се грїхував собі, що не він, а піп прийшов яко виборця до виборів соймових 1889, «бо староста за то си розлютив»), — а натомість не прийнято рекламації (по заасентерованю правді внесеної) вдови Ксенї Пянтенюк з Стебною, котрої син одинець має лише в тої причиня у войску служити «бос не робила у писаря громадского рекламації). З привоуду тої рекламації виступила покривджена вдова з жалобою перед ВПрєс. Митрополитом в часі візиту канонїчної «що мою рекламацію не приймали, бо я не хотїла у свято іти до Косова». Дійсно ц. к. староство в Косові визначило переслуханя в справі тої рекламації на день 19/6 1899 (день Прєс. Тройці) визванем в 6/6 1899 ч. 10928/99 з підписом Beckman (секретар ц. к. староства) і коли люде мали явитись 20/6 899 і звинятись, що то свято урочище «понеділок по св. неділі, нам духовний не казав іти», дотичний урядник мав висловитись «ви нас маєте слухати, а не хогось там другого». Пропало — і бідний гуцул мусить уже третій рік служити, а бідна мати зі студени і голоду

ба. Пустив ся дощ; зразу як роса, потім все душий та душий а в ночи такий, як зведра. Ляв один день, ляв другий, на третий — погоди нема, а тут овес на покосах никне, пропадає. Пішов нарід до голови по розум; — ото — каже — його було послухай. Видно, щось воно знає. На другий раз тра так робити, як егомость скажуть.

Небавом прийшов той другий раз, прийшла отава. Трава підблала ся розкошна, як море. Нарід заздалегідь тішить ся, що буде чим худібку звизувати. Чекає понедїлка, щоби вийти з косами.

А тимчасом в неділю, по церкві деякі сьмїлівїші питають вуйка, чи можна косити.

Та я, видите людоньки, — каже вуйко — без барометра не знаю, але піду подивлю ся, то вам скажу.

Випив вуйко сїдає і в добрім настрою духа вийшов до них.

— Щось — каже — ні сяк, ні так. Не хоче добре показати. Може тому, що тамтим разом не послуhalсьєте — жартує собі. — Але все таки ліпше подождати. Завтра будемо знати. Шкода такої отави. Коби лиш дощ, то найби ще ліпше, як трохи покропить; але що

буде, як прийде туча та забере так, як сїно?

Люди, не надто вдоволені такою відповідню, пішли домів. Деякі послухали і не косили, деякі казали, що все то морока і вірити шкода.

Десь перше того не було і люди сїно робили та добре було, тай тепер можна обійти ся без того «телеметра».

Але під вечір як не луєв дощ! ще гірший як першого разу. Що трохи випогодить ся, то знов ляв як з відчинених шлюзів.

Правдыва, осїнна, галицька слота. Ті, що покосили отаву, знов кають ся. — Ото — кажуть — йно було послухати, а тепер така шкода!

Трава на покосах зчорніла як гній, а там підняла ся з водою і пішла лугами.

Вуйко не скосив і день девно повтаряв свої звичайні славословія для людского ума і для барометра. Люди, що не покосили отави, тріюмфували. Буде чим худобу прозвизувати, а може трохи і продасть ся.

Але і їм слота навтямила ся. Сяк, чи так, а погода потрібна. Скорше, чи пізнійше отаву зробити треба, бо прийде нивша робота і

часу на все не стане. Рада в раду — треба щось робити...

Як нинї тамлю. Була неділя. Приїхали якісь гості і ми сидїли при підвечерку в ідальні і балакали. Зійшла розмова на народну осьвіту. Я казав, що нарід наш, з огляду на вроджену інтелїгенцію, стоїть дуже високо, лиш загальної осьвіти єму бракує. Навіть зверхва поява нашого мужика робить миле вражїне. Німець-мужик виглядає дуже часто як малпа, а у нас лучають ся такі, хоть малюї... І чи мало говорив я такого, як говорять молоді недосьвідні люди. Розуміє ся, мені старали ся доказати, що так не єсть іще і вчинила ся суперечка.

Перебило єї котресь з дїтий. Прибігло і донесло, що прийшли якісь люди.

— Наяї почекають! — каже вуйко.

— Вже чекали...

— Га, як чекали, то треба йти. Навіть неділі спокійної не маю. Заключте до канцелярії.

Увійшло їх двоє в святочних одежах. Присяжний Гнилько і заступець.

Звтали ся і почалась розмова від неоціненого: що чувати?

— Та нічого. Ми би, проспмо

отця духовного, щось мали казати, та не знаємо, чи отець духовні не погнївають ся.

— Кажіть відразу! Знаєте, що до мене не треба здалека приступати. До мене, як то кажуть, «просто з моста».

— Ми би просили, говорили, цілуючи вуйка в руку, щоби отець духовні мали на нас і на цілу громаду ласкаве око. Так дальше не може бути. Таж то чиста кара. Робота спинає ся, все мокне і мокне, буде велике нещастє. Так ми би просили, щоби отець духовні ото кругленьке (ту показали на вікно, де висів барометер) накрутити на погоду...

Я втік до гостей, щоб не розсьміяти ся в голос. Що їм відповів вуйко, не знаю, але відповісти не легко, бо нарід, як собі раз що до голови возьме; то потім хоть лопатою горни.

— А що? — каже до мене вуйко. — Правда яка інтелїгенція? От тобі наглядний доказ.

— Подождіть, кажу, ніхто їм не казав тай не знають. Дасть Бог, виросте нове поколіне, мудрійше. Прецінь маємо школи.

— Що школи є, то правда, коби лиш добре вчили.

погибати — через безсовітність і примхи. Така правда в Косівщині: бідний гуцул на студени муштруєсь, мати вдова дома з студени-голоду помирає, а Marcus Glasberg ben David з Бервінкови за шинкфасом собі походжає замість, щоби карабін вже від осені 1900 носити! Ой правдиво погана справа, коли вже і sekretarz до неї ręki przyłożyc nie chce!

Наручні ц. к. староству війти не знають границь в збиткованю громадян в справах війскових. Так пр. війт з Устерик, Яків Джурек, не хоче від громади потвердити свідощтво Петрови Яцковскому, котрого син одинак служить уже 4-ий рік (за дезерцію aus Heimach), так само не хоче «прибити печетки» 70-літньому старцеви Ник. Яцковскому до реклямації сина одинака, бо не голосували на него при виборі до ради громадскої. Коли хто щирій каже пожалуватись за се надужитя перед ц. к. старостою, відповідать значучо: «шкода ходу до...»

Ще і сьогодні згадують в Кутах, як то пок. о. Колянковський, хотівши «прислужитись свому парафіянинови Д. дістав від него 50 зр. до «rodzielnej a może niepodzielnej ręki» ті гроші зложив. Колиж сына того міщанина заасентерували, то пок. о. Колянковський зі свого звернув зі сромом тих 50 зр. міщанинови, бо за podzielną чи niepodzielną rękę — «писе до Бердичова» сиріч Косова.

Три внесеня руских послів.

Внесеня посла Барвіньського і товаришів в справі будови нормального шляху залізничї зі Львова до Камінки струмілової, Радехова і Стоянова. — Зваживши се, що найбільше на півночі положена часть Галичини належить, з огляду на комуїкаційні средства, до найбільше уосліджених, ставлять підписані внесеня: висока палата зволить ухвалити: Взиває ся ц. к. правительство побудувати нормальний шлях залізничї зі Львова до Камінки струмілової, Радехова і Стоянова і позаяк вже підприняті були дотичні розсліди, предложити палаті послів в можливо короткім часі означені внесеня. Відень 11. марця 1901. Барвіньський, Пфайфер, др. Гладшовський, др. Стоян, др. Житнік, др. Грубан, Повше, Венчайц, Пігуляк, др. Сустерсіч, Фіак, др. Длужанський, др. Грегорчіц, Погачнік, др. Феряніц, Жічка, Берке, Шаєр, Бомба, Вільк.

Внесеня посла д-ра Гладшовського і товаришів. — Найвищим рішенням з дня 19. січня 1899 одобрено отворене рускої висшої гімназії в Тернополи та заразом призволено, щоби згадане заведене носило Найвище імя. Натови учачої ся молодіжи до сего заведеня був надзвичайний та доказав достаточну абсолютну потребу рускої, середної школи в Тернополи. Зараз в році заложена виносило число учеників, записаних до I. класу 62, в слідуючім шкільнім році став неунікненим поділ I. класу з 93 учениками, в році 1900/1 зросло дальше так, що число учеників перших трьох літ виносило 102, 82, 53. Обі перші класи є поділені на дві паралельні класи так, що заведене має тепер три класи з п'ятьма відділами (Ia, b, IIa, b і III). Поміщеня заведеня є мислимо найгірше. Оно представляєсь так, що на будучність zagrożене сим існованє заведеня. З існуючих п'ять класів лише дві приміщеня яко-так, в трьох класах в зимі можна було температуру довести заледви до 8 степенів, конференційна комната і бюро управителя є задушною, надзвичайно вогкою, 29 метра за високою пивницею напів в партері, напів в сутеренах. Виходок не дасть ся описати. Винайм сих убикацій коштує скарб 1.300 зр. без видатків на адоптацію. Значно погіршить ся ще положєнє на слідуючий рік. На рік 1902 винаймлено в тій самій колегії Єзуїтів, де в партеті приміщеня руска гімназія, убикації на другім поверсі для ново прибуваючих класів IIIb і IV. Височина сих комнат виносиє лише 2-95 метра, до сего они темні та дають приміщеня 30 до 35 ученикам, коли в них будуть мусіли тиснутись 40 до 50 учеників. Комісія, яка винаймала сі льокалі, мусіла згодити ся на них, бо стояла перед альтернативою, або прийняти сі льокалі, або заведене буде мусіло замкнути ся, бо догіднійших убикацій не можна найти в Тернополи. За сі невідповідні дві ком-

нати сторговано чинш в висоті 600 зр., отже в шкільнім році 1901/2 ціла оплата за винайм буде виносити 1.900 зр. а в. не рахуючи коштів направи кляс та виходка.

На рік 1902/3 предкладають всечесні патри свою стару партерову церков на приміщеня IVb і V. класи. На слідуючі роки, почавши від р. 1904, не можна найти в Тернополи жадного відповідного льокалю. При сім треба замітити, що площі під будову в Тернополи рік-річно зростають страшенно, так що ціна, за яку тепер набув би відповідну під будову гімназії площу в висоті 10.000 зр. до 12.000 зр., зростє за кілька літ вдвоє або втрос. Отже коли не приступить ся як найскорше до будови рускої гімназії в Тернополи, то зовсім не можна добачити, як зможе існувати се заведене по впливі двох років.

На підставі сего стану річий ставлять підписані внесеня. Висока палата зволить ухвалити: Взиває ся високе правительство зарядити, щоби приступлено як найскорше до будови рускої гімназії Франца Йосифа в Тернополи. Відень, 12. марця 1901. Др. Гладшовський, Барвіньський, Шиндляр, Удржал, Пігуляк, Жічка, др. Брзорад, Василь Яворський, др. Длужанський, др. Кайцль, Берке, Бомба, Вільк, др. Житнік, Пфайфер, др. Грубан, Шаєр, Погачнік, др. Стоян, Робіч, Форманек.

Внесеня послів Пігуляка, Миколи рицаря Василька і товаришів в справі язикового поладження веденя метрик. — В численних руских громадах румунські священники провадять записи до метрик в румунськім язичі. Се надужитя загнівдило ся переважно від 20 літ. Ліхі наслідки сего дають ся тепер відчуті широко рускому народови в Буковині. При бранді, а особливо при судівничих ріжнородних справах виставлені дотичні люди не лише на найогиднійші секатури, труди і клопоти, доки не зможуть виказати ідентичности нового імени з іменем їх родичів, але ще часто они мусять потерпіти дїткливі матеріальні шкоди.

Іменно румунський спосіб писаня ріжнить ся так істотно від давійше в рускім або німецькім письмі проваджених записів імен, що сей зміненій спосіб писаня є в силі часто вже прізвище дитини зовсім інакше перекутити, як було прізвище родичів. Та до того ще деякі священники в своїм румунізаторскім запалі перекладають руске прізвище родичів при дїтях на румунське, приміром Мельничук (Mühler) на Морар і т. д. Дотичні тратять потому тяжкі і місяці та гроші, заки прийдуть до свого правдивого імени. В цілі усунєня наведених надужитя ставимо внесеня: Висока палата зволить ухвалити: Взиває ся ц. к. правительство до зарядження потрібного, щоби зрумунізовані імена буковинських Руснів стали урядово справленими, та щоби поставлено заперу дальшому румунізованю руских імен та прізвищ. В формальнім згляді вносимо, переказати се внесеня бюджетовій комісії. Відень 11. марця 1901. Пігуляк, Микола Василько, Пфайфер, Барвіньський, др. Гладшовський, Шаєр, Венчайц, Повше, Чічка, др. Длужанський, др. Грегорчіц, др. Житнік, др. Сустерсіч, Бомба, Романчук, др. Король, Брайтер, Василь Яворський, др. Стоян, др. Грубан.

НОВИНИ.

— **Календар.** Ві вторирик: гр.-кат. 42 мучеників аморійських; рим.-кат. Йосифа. — В середу: гр.-кат. Евфрема; рим.-кат. Теодозій.

— **З Коломиї** доносять нам: В понеділок дня 1. цвітня н. ст. 1001. відбудуть ся в Коломиї загальні збори коломиїської філії товариства «Просьвіта» а відтак вечєр зі співанми і деклямаціями в память сорокової річниці смерти нашого найбільшого поета, Тараса Шевченка. Збори і вечерок відбудуть ся в слідуючім порядку: I. Соборна Служба Божя і папахіда за померших членів «Просьвіти» відправить ся в церкві о год. 9. рано. II. Загальні збори філії «Просьвіти» в Коломиї відбудуть ся о год. 11. рано в новій салі «Народного Дому». Порядок зборів: 1. Справозданє уступаючого Виділу за рік 1900. 2. Вибір нового Виділу на рік 1901. 3. Про потребу просьвіти, др. А. Кульчицький. 4. Про управу цукрових бураків, о. Т. Войнаровський. 5. Про садівництво, п. Теодор Бурчак з Пистіяна. 6. Внесеня членів Просьвіти. 7. Льосованє щеп овочевих дерев межі членів «Просьвіти», що зложили вкладку за рік 1900. — В часі зборів буде можна зложити вкладку членську, або вислати ся в члені «Просьвіти».

— III. О годині 4. пополудни відбуде ся заходом коломиїської філії «Просьвіти», в великій салі Каси Ощадности сьвяточний вечер в честь батька Тараса Шевченка. На сьвято се зложать ся промови: проф. Омеляна Колодницького. Деклямації: Гафії Ферлей, Олени Корбутяк і Олексі Лащука з Балинець та славного декляматора Федора Боднарєнка з Печевїжпна. Сьпіви знаного хору Читальні «Просьвіти» в Балинцях і Коломиїського Бояна. На закінченє образи представляючі хату — кілька портретів і могилу Тараса Шевченка. — Вступ на сей вечерок для селян і жінок лиш 10 сотиків. Тому ней ніхто не залишить сеї нагоди, щоби почути та побачити щось красного та пожиточного. — За Виділ філії «Просьвіти» в Коломиї: *Левитий Кузьма*, голова. *Іван Голік*, секретар.

В пятницю дня 22. марця с. р. о 10. год. перед полуднем в салі «Народного дому» відбудуть ся загальні збори товариства «Народних Спілок». По зборах о год. пів до 3. відбуде ся у тій самій салі торжество в честь сорокових роковин смерти Тараса Шевченка з отсею програмою: 1. Вступне слово т. І. Д. 2. Із. Воробкевич: Зазвенімо разом брата пієнь воскресну Хор м. 3. Др. Ол. Колесса: Збуди ся народе, деклямація т. І. М. 4. Шевченко-Воробкевич: Думи мої, хор муж. 5. Про житє Шевченка, промова т. М. Л. 6. Гушалевиц-Вахнянин: Живем, живем, хор муж. 7. Шевченко: Гамалія, деклямація т. Ф. Б. 8. Про поезії Шевченка, промова т. Василя Стефаніка. 9. Шевченко-Воробкевич: Огні горять, хор муж. 10. Шевченко: Розрита могила, деклямація т. І. Т. 12. Не пора, не пора, хор муж. 12. Працальне слово т. др. К. Т. «Ще не вмерла Україна». Вступ на салю для селян, міщан, робітників, учеників і війскових низше фельдвєбля по 10 сот., для інтелігенції по 50 сот.

— **Димісія.** Нинішньому пополудневому «Slow-i Polsk-ому доносять з Кракова: В тутєпних університетских кругах розійшла ся вість, що, віцєпрезидент кравої ради шкільної, Бобжинський, подав ся о димісію.

— **Дефравдації Новіцког** в львівскім магістраті, після цілковито переведених дослідів виносять не більше, як 4.000 корон. Однак деякі дєвники дивують ся, чому Новіцкій так довго їде з Гамбурга до Львова і догадують ся, що він деє утік по дорозі...

— **Регулямін** для публіки в міскім львівскім театрі, ухваленій театральною комісією міською, звучать дословно: 1) До салі виділів і до фоє не вільно входити в верхнім накритю, з паліцями, парасолями, парасольками, в калюшах і з накритєм на голові. 2) Підчас увертури або представлення рішучо нікого з публіки не будуть пускати до салі виділів, а хто спізнить ся, буде міг війти до салі підчас найближшої перерви. Білетероє не вільно рішучо нікого з публіки пускати до салі виділів підчас представлення або увертури. Ся заборона не відносить ся до лож. 3) В театральнім будинку не вільно курити тютюн і цигари. На сю цілє призначено убикації на II і III поверсі. З тих убикацій рішучо не вільно виходити на коридор з западеним папіросом або цигаром. 4) На підлогу в салі виділів, на коридорах і в виходках не вільно кидати паперців з цукорків, скірок і кісток з овочів, недогризків і т. п. 5) Не вільно ставати в переходах, які находять ся в салі виділів, і вставати або виходити з місця підчас представлення. 6) В случаю небезпечєнства пожежі належить підчинити ся зарядженням властий і органів безпечєнства. 7) Належить безусловно слухати поучень білетерів театру, а всі жалоби на театральну службу треба виносити устно до контрольора театру, або письменно до канцелярії. — Кождий білетер в службі, убраний в темний фрак з червоними вишуктками і носить число в кляпї фрака. Особи, які переступають постанови сего регуляміну, потягнуть до відвічальности органи ц. к. поліції. — Сей регулямін можна би з користю завести в кождім театрі.

— **Дохід з iura stolae.** Адміністраційний трибунал видав дуже важне для духовенства орєченє. Кс. Олексійський з Ярослава подав в податковій фасії дохід 1.200 зр. Оцінкова комісія піднесла сю цифру на 5.000 зр. На відклик до адміністраційного трибуналу через посла і адв. др. Біндера, трибунал признав орєченє оцінкової комісії неважним з причини неправильности поступованя, бо дохід з iura stolae має бути оцінований по *вислужаню контрибуента після орєчєня єпісько: кравогo правительства і єпископату.*

— **Демократизують ся.** Краківський маляр Тетмаєр оженив ся вже давнєнєнє з донькою одного селянина з околиці Кракова і живе з нею щасливо в крузі своїх шестєро діточок. Се захоптило літерата і маляра Луціана Ридля піти в его сліди і Ридель оженив ся недавно з молодшою сестрою Тетмаєрової. Винчанє відбувало ся в Кракові, а коли кільканайцять хлопєских фір заїхало перед костел, цілий Краків зляг дивити ся на незвичайне подружє. Жінки сих інтелігентів не змінили зовсім свого способу житя і на фотографіях, які тепер замістали часописи,

являють ся они босі, з закоченими рукавами, в звичайних сільських одягах. Привід до заміщення цих фотографій подала знов вчерашня прем'єра в краківському театрі визначного польського писателя Станіслава Виспяньского, який взяв тому до неї власне з життя наведених двох інтелігентів та їх відносин до селянської родини. Про вчерашню прем'єру «Весіле» телеграфують з Кракова, що она мала таке поведжене, якого там ще не памятають. Є се діло великого драматичного таланту, а декотрі дивники називають его епохальним твором драматичної, польської поезії. Надіють ся великого числа представлень в Кракові сего наскрізь демократичного твору.

— **Сензаційна справа.** У Відні жив від довшого часу Юрій Тавбін з Вітебска в Росії, мільонер, але піяк нечуваний. Вночі 24. цвітня м. р. принесено его до дому зап'ятого і без пам'яті. Прикликаний лікар др. Шнірер спитав го сподино дому, чи Тавбін має яких кривих або свояків, бо стан здоровля недужого є безнадійний. Господиня відповіла, що Тавбін з ніким не сходив ся, а син Тавбіна вказав на Альберта Фогля, до якого его батько мав раз заадресований лист. До недужого покликано Фогля, а сей запросив на свідка д-ра Таймера, свого повномочника Шміда і при них умераючий Тавбін зложив послідні завіщане: «Все має належати до п. Фогля». Той самої ночі Тавбін помер. Другого дня Фогель пішов зі свідками до суду і по зложенню протоколу, Фогель вістав завідателем спадщини, яка виносила 3,700,000 корон. Незабаром зголосило ся 9 законних спадкоємців Тавбіна, але Фогель полагодив ся з ними, відступив їм 140,000 корон і вістав генеральним спадкоємцем. Перед двома місяцями зголосили ся інші кривні пок. Тавбіна і внесли до державної прокуратурі жалобу на Фогля, що він обманчивим способом посів маєток Тавбіна, іменно, що він яко черево-бесідник сам собі записав майно Тавбіна; а навіть зроблено ему закид, що він отруїв Тавбіна. В наслідок сего прокуратурія увязнила Фогля. Ув'язнений числить 56 літ, був давнішим секретаром редакції New York Herald-a, а опісля отворив у Відні банківий дім. В остатнім часі Фогель був заступником якоїсь американської фабрики рільничих знарядів.

— **Сензаційний винахід.** Фотографови Вотіє в Грандзон в Швейцарії удадо ся зложити такий прилад, котрим можна фотографувати дуже виразно і докладно на кількадесять миль далеко. Винахід той пробовано в швейцарськім генеральнім штабі і проба випала дуже корисно. З Івердон фотографовано Сентіс віддалений у воздушній лінії на 210 кілометрів, а образ був так виразний, що на малих дімках було видко докладно всі подрібности. Цілий прилад складає ся з довгої на три метри рури, котрої констукція є тайною винаходця.

— **Гумористичний кутик.**

Весілка.

— Брр... як зимно нині, брате,
Досягає до десяти

Степенів, бо сего віку
Я не змерз ще так до шпіку.

*

— Ой, не маєш в зимні міри,
Нині нуля в тепломірі
— А я змерз, хоч біг, як куля...
То велика десь ся нуля!

Переміна.

Перед вінчанєм впевняв що динни,
Що без неї не втерпить години,
Що при ній найде він щастє неба,
Й більш нічого вже ему не треба.

*

Незадовго, як було по шлюбі,
Щось ему обмерзли хвилі любі,
З хатки найрадше біжить до міста,
В клубі поза північ грає віста.
Розвязка шаради в 51. ч: *Ла-стів-ки.*

Телеграми.

Відень, 18. марца. Під проводом презеса кабінету д-ра Кербера відбула ся в суботу довша міністерияльна конференція, в якій взяли уділ всі члени кабінету. Народа мала відносити ся до становиска правительства що-до будови водних доріг. Ходить іменно о жерела для видатків для такої акції в великім стилю.

Петербург, 18. марца. Після донесеня «Россі-ї» міністерство скарбу заняло ся справою введення монополію тютюну і піддало розслідам кілька проектів такого монополію.

Прага, 18. марца. «Narodni Listy» розгрішають чеських послів, що їх занехане обструкції було цілком усуправедливлене що-до інвестиційного предложеня, коли рівночасно буде поставленою регуляція і каналізація чесько-моравських рік.

Лінець, 18. марца. З ініціятиви посла д-ра Берлого відбуло ся вчєра віче людового, німецького сторонництва. Ухвалено революцію, що в інтересі спосібности парламенту до праці, не належить Чехам признавати жадних дальших концесій, а полагоджувати лише економічні предложеня. Резолюція звиває дальше послів німецького сторонництва людового до борби з клерикалізмом.

Гельсінґфорс, 18. марца. Російські власти рішили застановити на завєдгі дивенники: Hämäläinen, Wiipurin, Suomat; дальше застановити на чотири місяці дивенник: На Suomen Sanomat, на три місяці Borgabladet, на два місяці Tamerfors Nyheter і Borga Nya Tidning та у-

дліти осторогу дивенникам Huffundstats Bladet і Wiborgsbladet.

Берлін, 18. марца. На суботнішнім засіданю парламенту міністер війни заявив, що тепер під командою гр. Вальдерз-ого стоїть в Китаю 64,000 вояків, а іменно звиш 17,000 Німців, 14,000 Французів, 12,000 Англичан, 9,000 Росиянів, 6,000 Япанців, 2,000 Італіянцив, 1,600 Американців і 250 австро-угорських жовнірів. Міністер війни заповів, що виточить карне слідство против цих дивенників, які оголосили т. з. гуньські листи (Hunnenbriefe), які показали ся пересадними і неправдивими після вияснень гр. Вальдерз-ого.

Льондон, 18. марца. Після новоїорської депеші дивенника «Globe», правительство Сполучених Держав північної Америки дівало ся, що Німеччина хоче зажадати від Китаю величезної суми титолом відшкодованя та що в сїм мають єї підирати Англія, Австрія, Італія та Росія. Америка і Япанія квестіонують німецькі жаданя.

COLOSSEUM Ernesta Thorna,

у Львові, в пасажи „ГЕРМАНА“ ул. Сонішна.

Програма від 16. до 31. марца 1901.

При співучасті військової музики 80 п. п.

1) Увертура 2) Miss Bertolotti жонґлерка на кружляючій кулі. 3) Mr. & Mme Cavanna ексцентр трансформацийна двійка. 4) Daniel і Miss Betti, еквілібристи. 5) Les' Aubert tourbillon танцери. 6) Freeze Brothers, куляри з 32 тамборинами. 7) Les Gardenias, феноменальне гімнастичне рутруті. (10 минут павви). 8) Орхестра. 9) Miss Ella зі своїми львами. 10) Conchitta іспанська танцерка. 11) Mr. Carlo Benedetti, медична загадка. 12) Mc. Lusky's, ексцентрийді і арабські скакуни. 13) Орхестра. 14) Signor Luigi Cavanna в своїй комедії. Зміст. Прольот. Комісар. Jole, его жена. Зефірін. Слуга. Жандарм. Всі особи представляє п. Luigi Cavanna. 15) Комічна пантоміна Gram, трупи Gardenias. — Початок о 8. год. вечером.

Що дня велике представлене. В неділю і сьвята два представленя. Що п'ятниці High Life представлене. Білети вчасніше можна замовляти і набути в конторі Пльона, при ул. Кароля Людвика у Львові.

Colosseum огріте 12 газовими печами.

Розклад поїздів залізничних обовязуючий від 1-го мая 1900.

(Привід і відїад поданий після часу середно-европейского).

Поїзд		до Львова		Поїзд		зі Львова	
посп.	особ.			посп.	особ.		
приходить о годині				відходить о годині			
6-10	з Кракова, Берліна, Варшави, Відня	1-53	до Лавочного (Мункача, Пешту) Борислава				
6-20	з Чернівців (Іцкан, Галацу), Станіславова	6-30	до Підволочиск (Київа) Бродів дв. головний				
6-46	з Брухович, шод. від 13. мая до 16. вер. вг.	6-43	» » дв. Підзамче				
7-45	з Янова	6-35	до Станіславова, Підвисокого, Потутор				
7-40	з Тернопольа, Бродів на дв. Підзамче	8-30	8-40	до Кракова (Відня, Варшави), Стружа			
8-00	на дв. головний	2-55	8-00	до Сколього, до Лавочного (1. лип. до 15. вер.			
8-05	з Лавочного (Пешту) Калуща, Стрия		9-15	до Янова			
8-15	з Сокаля, Рави рускої		9-25	до Підволочиск, Бродів, Гусятинна дв. П'ча.			
8-50	з Кракова, Відня, Варшави, Пешту ч. Пер.		9-42	» » дв. гол.			
11-45	з Ядослава і Любачова		9-55	до Чернівців, Станіславова			
11-55	зі Станіславова (Кересмезе, Потутор)		10-20	до Сокаля, Белзця, Рави рускої і Любачова			
12-55	з Янова		1-25	до Янова від 1. мая до 15. вересня в неділі і сьвята			
1-15	зі Сколього, Стрия, а з Лавочного від 1. черв. до 15. вер.		2-15	до Брухович від 13. мая до 15. вересня в неділі і сьвята			
3-14	з Брухович (13. мая до 16. вер. в нед. і сьв.)		3-05	до Стрия, Сколього від 1. мая до 30. вер.			
2-20	з Підволочиск (Київа) Бродів на дв. Підз.		3-15	до Янова щоденно від 15. мая до 16. вер.			
2-35	» » на дв. голов.		3-26	до Брухович шод. від 1. мая до 16. вер.			
5-40	з Кракова		3-50	до Ряшева, Хирова, Любачова			
5-45	з Чернівців, Іцкан						
1-45	5-55						
	6-00						
	з Сокаля, Белзця і Любачова						
Ніч				Ніч			
7-24	з Брухович (13. мая до 16. вер. в нед. і сьв.)	6-10	до Станіславова				
8-28	з Янова (від 1. мая до 15. вер. в нед. і сьв.)	6-13	до Янова від 1. мая до 15. вер. т. в дні 6. а від 16. вер. до 30. марца 1901 щоденно				
8-50	з Брухович від 13. мая до 16. вересня шод.	12-40	6-30	до Кракова (Відня, Берліна, Варшави)			
9-23	з Янова щоденно від 1. мая до 15. вер.		6-50	до Лавочного (Мункача, Пешту) Калуща			
			7-10	до Тернопольа дворець головний			
8-40	9-45		7-33	дворець Підзамче			
2-31	з Кракова (Відня, Берліна), Ясла, Розвадова		7-25	до Сокаля і Рави рускої			
12-20	10-00		7-48	до Брухович (13. мая до 16. в р. в нед. і сьв.)			
	з Чернівців, Букарешту, Гусятинна, Потутор		9-12	до Янова від 1. мая до 15. вересня			
	з Лавочного (Пешту) Хирова		10-40	до Чернівців і Іцкан			
	з Підволочиск (Київа), Бродів на дв. Підз.		10-50	до Кракова, Відня, Варшави			
	» » на дв. голов.		11-00	до Підволочиск, Бродів дв. голов. й			
	зі Стрия, зі Сколього від 1. мая до 30. вер.		11-25	» » дв. Підзамче			
	з Підволочиск на дворець Підзамче		4-15	до Кракова, Відня, Берліна, Самбора			
	» » на дворець головний		4-45	до Брухович від 13. мая до 17. вер. шод.			

ЗАМІТКА: Пора нічна числить ся від 6 години вечером до 5 години 59 минут рано.

Час середно-европейскій різниця ся від часу львівського о 36 минут, а іменно 12 год. часу середно-европейского = 12 год. 36 мин. часу львівського. — Бюро інформаційне п. к. залізниць держ. (Львів, ул. Крайських ч. 5) уділяє поясненя в справахє лівничих, продає білети всякого рода і розклади зді.

Товариство взаїмного кредиту „Дністер“

стотаришене зареєстроване в обмеженою порукою

Львів, ринок ч. 10. (дім «Просьвіти»)

приймає вкладни до опроцентованя на 4%. Позички уділяють ся членам за сплатою 5 1/2% і 1% додатку на кошти адміністрації, почавши від 200 корон і више, до половини вартости гіпотекы на силату в ратах до 10 літ.

Позички над 500 корон мусять бути інтабульовані, а до 500 кор., або інтабульовані, або з порукою 2 ручителів відповідних.

Сьвященники не посідаючі гіпотекы мусять крім поруки 2 ручителів предложити полісу життєву; обезпечити ся на житє треба тільки через «Дністер» в Товаристві взаїмних обезпечень в Кракові.

Уділ членський виносить 50 кор. вписове 2 кор.

Членом бути може тільки член обезпечений в «Дністрі».

З днем 31. грудня 1900 стан:
число членів 1857
фонд резервовий 6919 кор. 46 сот
вплачені уділи 73087 « —
вкладки щадничі 806803 « —
уділені позички 763737 « —
касовий оборот в 1900 році 2424157 « —

Інформації до позичок уділяє Дирекція листовно або агенти Товариства взаїмних обезпечень «Дністер»